

N:o 13.

Ank. till Riksd. kansli den 18 februari 1904, kl. 12,30 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner angående ändringar i gällande bestämmelser rörande skyldigheten att deltaga i byggnad och underhåll af kyrka m. m., prästgård samt tingshus och häradsfängelse.

Gällande stadganden angående byggnad och underhåll af kyrka med hvad därtill hörer samt särskild sockenstufva innehållas i lagen den 30 juni 1899, i hvilken förordnas:

»Kyrka med klockstapel, kyrkomur och annat, som till kyrka hörer, så ock sockenstufva, som enkom för det med sådant hus afsedda ändamål utan sammanhang med annan kommunal byggnad är eller varder uppförd, skola, där icke annorlunda är särskildt förordnad, uppehållas och byggas på deras kostnad, hvilka inom församlingen erlægga kommunalutskylder. I sådan kostnad skola de skattskyldige deltaga, för fastighet efter hela och för andra beskattningsföremål efter hälften af därå belöpande fyrktal, dock vare de, hvilka äga åtnjuta de genom prästerskapets privilegier förunnade förmåner, ej skyldige att i den kostnad deltaga i vidsträcktare mån än som med samma privilegier må vara förenligt. Uppkommer vid beräkning, som ofvan sägs, bråktal, skall det bortfalla.»

Genom lag angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af prästgård den 29 juni 1900 har stadgats:

»Där, enligt 26 kap. 2 § byggningsbalken eller särskilda författningar, det åligger socknemän att på sin kostnad bygga eller bättra husen å prästgård, skola i sådan kostnad alla de, hvilka inom försam-

lingen erlægga kommunalutskylder, deltaga, för fastighet efter hela samt för andra beskattningsföremål efter hälften af därå belöpande fyrktal; dock vare de, hvilka äga åtnjuta de genom prästerskapets privilegier förunnade förmåner, skyldige att i den kostnad deltaga endast i den mån de ej äro därifrån enligt samma privilegier befriade. Uppkommer vid beräkning, som ofvan sägs, bråktal, skall det bortfalla.»

Slutligen gäller angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse lagen den 30 juni 1899, som lyder sålunda:

»I kostnaden för uppförande och underhåll af tingshus och häradsfängelse skola alla de, hvilka inom tingslaget erlægga kommunalutskylder, deltaga, för fastighet efter hela samt för andra beskattningsföremål efter hälften af därå belöpande fyrktal. Uppkommer vid den beräkning bråktal, skall det bortfalla.»

Vid innevarande riksdag hafva uti tre af herr *O. N. Olsson* i Heden inom Andra Kammaren väckta och till lagutskottet hänvisade motioner, n:is 128, 129 och 130, föreslagits sådana ändringar af ofvannämnda bestämmelser, att kostnaden för ifrågavarande allmänna byggnader skulle blifva jämt fördelad på alla byggnadsskyldige i förhållande till deras skattskyldighet till kommunen.

I motionen n:o 128 anföres följande:

»Undertecknad tillåter sig härmed vördsamt föreslå ändring af lag angående byggnad och underhåll af kyrka med hvad därtill hörer, så ock af särskild sockenstufva.

Bekant är, hurusom reformering af gamla föråldrade lagbestämmelser i regel företages med mycken, ja, stundom med kanske alltför mycken försiktighet och till följd däraf sällan i den utsträckning, som förändrade tidsförhållanden påkalla.

Särskildt blir detta förhållandet, då någon samhällsklass finner med sin fördel förenligt att motsätta sig en föreslagen lagreform. Att sådana skäl varit medverkande och förhindrat framgången af vid upprepade tillfällen påyrkad förändring uti ofvan angifna lag, är uppenbart. Detta har också haft till naturlig följd, att sådana yrkanden upprepats tidigt efter det lagbestämmelserna undergått förändring. Att de, som isynnerhet blifva lidande af dessa kvarliggande gamla orättvisor, icke kunna hvila eller gifva sig tåls, förrän rättvisa skipats, torde vara lika

förlåtligt som naturligt. Sålunda ha här ifrågavarande förordnanden efter enträgna framställningar under de sista 25—30 åren upprepade gånger blifvit förändrade, men hvarje gång endast ofullständigt och icke till den utsträckning, som påyrkats, och som af Riksdagens vederbörande utskott förordats såsom billigt och rättvist. Den byggnadsskyldighet, som åligger det allmänna beträffande kyrka m. m., skall, enligt nu gällande bestämmelser, utgöras efter hela fyrktalet å fastighet samt efter halfva fyrktalet å öfriga beskattningföremål. Att denna olikhet emellan de olika beskattningföremålen för utgörande af här ifrågavarande byggnadsskyldighet är på det högsta orättvis, vinner sitt fullgoda stöd af skatteregleringskommitténs för ej mindre än 22 år sedan — 1882 — gjorda uttalande: »att kostnaden för de i 26 kapitlet 1, 2 och 4 §§ byggningsbalken omförmälda byggnader skulle utgå efter samma grunder, som kommittén föreslagit för utgörande af kommunalutskylder» — och lärer auktoriteten hos denna kommitté uti ifrågavarande sak icke kunna bestridas. — Likaså har Riksdagens lagutskott, såsom redan ofvan antydts, vid de tillfällen, då denna lag varit föremål för dess pröfning, städse insett och erkänt billigheten och rättvisan uti den ifrågasatta lagändringen för utjämnande af dessa bördor och deras fördelning å de olika skatteföremålen, samt särskildt år 1898 tagit steget fullt ut, då utskottet uti en lika korrekt som kraftig motivering föreslagit Riksdagen, »att fullt likställa samtliga beskattningföremål med hänsyn till deras deltagande i förevarande besvär». Att den sålunda ifrågasatta och vitsordade lagändringen likväl resulterat uti så ofullständiga åtgärder från Riksdagens sida, som framgår af lydelsen af de nuvarande lagarna, torde, såsom redan påpekats, icke kunna tillskrifvas andra bevekelsegrunder än de, som äro betingade af klassintresset; och då uppstår den frågan osökt, huruvida sådana bevekelsegrunder äro förenliga med lagstiftarens uppgift i fråga om bevarandet af den viktiga rättsgrunden: allas likhet inför och behöriga stöd af lagen samt dess rättvisa emot alla. Nekas kan icke, att senare tidens lagstiftningsarbete alltmera sträfvat att tillmötesgå berättigade framställningar om förbättringar å olika områden, hvilket ger anledning hoppas, att här ifrågavarande, särskildt påtagliga och från auktoriseradt håll fullt erkända missförhållanden icke länge skola vänta på rättelse.

Vid föregående tillfällen, då här berörda förändring varit ifrågasatt, har i brist på verkliga sakskäl framhållits af motståndarne, att lagändringen icke kunnat vara påkallad af behovet, då lagen ändrats så nyligen förut — ett skäl hvilket, som bekant, i brist på bättre rätt ofta användes, och jag förutser, att detsamma med kanske ännu större styrka

skall låta sig höras nu, då de nuvarande lagbestämmelserna i fråga äro jämförelsevis nyligen tillkomna; men häremot tillåter jag mig ytterligare betona, hurusom den hittills vidtagna här afsedda lagändringen varit alltför knapphändig i den rätta riktningen och icke ens vid tiden för dess tillkomst motsvarat då befintliga berättigade anspråk, och då är det lätt insedt, att sådana stadganden icke kunna blifva långlivade, som redan vid födelsen äro utlevade, samt att den ständigt stigande och raskt fortgående utvecklingen på näringslivets, särskildt på industriens område, med hvilken jordbruksnäringen icke kan hålla jämna steg utan alltmera distanseras till jordbrukets nackdel, tydligen ådagalägger, att bibehållandet af en allmän börda till den underlägsna näringens obilliga betryck icke längre kan försvaras.

Då jag sålunda är förvissad om dessa byggnadsskyldigheters nuvarande orättvisa fördelning å dem, hvilka de åligga, så har jag icke dragit i betänkande att göra dessa spörsmål till föremål för Riksdagens förnyade pröfning, helst det icke lärer kunna jäfvas, att byggnader af här omförmälda slag äro minst lika nödvändiga för hvarje klass af samhällsmedborgare som trots något, som tillhör det gemensamma samhället och efter lika skattegrund af olika skatteföremål upprätthålles.

På grund af det sålunda anförda vågar jag alltså föreslå, det Riksdagen behagade för sin del besluta och antaga följande:

Lag angående byggnad och underhåll af kyrka med hvad därtill hörer, så ock af särskild sockenstufva.

Med upphäfvande af hvad hittills varit stadgadt förordnas som följer:

Kyrka med klockstapel, kyrkomur och annat som till kyrka hörer så ock sockenstufva skola, där icke annorlunda är särskildt förordnad, uppehållas och byggas på deras kostnad, hvilka inom församlingen erlägga kommunalutskylder, efter åsatt fyrktal; dock vare de, hvilka äga åtnjuta de genom prästerskapets privilegier förunnade förmåner, ej skyldiga att i denna kostnad delta i vidsträcktare mån än som med samma privilegier må vara förenligt.»

Motionen n:o 129 är af följande lydelse:

»Med åberopande af motiveringen uti min motion, om ändring af lagen angående byggnad och underhåll af kyrka m. m., tillåter jag mig föreslå, det Riksdagen för sin del behagade besluta att antaga följande

*Lag angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad
och underhåll af prästgård.*

Med upphäfvande af hvad hittills varit stadgadt förordnas som följer:

Där enligt 26 kap. 2 § byggningsbalken eller särskilda förordningar det åligger socknemän att på sin kostnad bygga eller förbättra husen å prästgård, skola i sådan kostnad alla de, hvilka inom församlingen erlägga kommunalutskylder, deltaga efter åsatt fyrktal. Dock vare de, hvilka äga åtnjuta de genom prästerskapets privilegier förunnade förmåner, skyldiga att i den kostnad deltaga endast i den mån de ej äro därifrån enligt samma privilegier befriade.»

Slutligen hemställer herr *Olsson* i motionen n:o 130, under åberopande af den ofvananförla motiveringens för motionen n:o 128, »att Riksdagen behagade för sin del besluta att antaga följande

*Lag angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och
underhåll af tingshus och häradsfångelse.*

Med upphäfvande af hvad hittills varit stadgadt förordnas som följer:

I kostnaden för uppförande och underhåll af tingshus och häradsfångelse skola alla de, hvilka inom tingslaget erlägga kommunalutskylder, deltaga efter åsatt fyrktal.»

I samtliga tre motionernas syfte hafva herrar *C. T. Lind* och *Joh. Larsson* i Presstorp instämt.

Ofvannämnda tre motioner afse ändringar i stadganden, hvilka, ehuru angående olika slag af allmänna byggnader, äro likartade och grundade på samma principer, hvarjämte de afsedda ändringarna beträffande de olika lagarna gå i alldeles enahanda riktning och äro stödda på samma grunder. Med anledning häraf har utskottet funnit lämpligt att behandla motionerna i ett sammanhang och om dem afgifva gemensamt utlåtande.

Utskottet vill härvid till en början erinra därom, att de stadganden, som före tillkomsten af ofvannämnda lagar af den 30 juni 1899 och den 29 juni 1900 gällde i hithörande ämnen, innehöllos i dels lagen den 12 juni 1885 angående byggnad och underhåll af kyrka med hvad därtill hörer så ock af särskild sockenstufva, dels lagen den 1 maj 1885 angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af prästgård, dels ock lagen den 26 september 1887 angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse. Enligt sistberörda tre lagar skulle i kostnaden för uppförande och underhåll af ifrågavarande allmänna byggnader deltaga alla de, som inom församlingen eller tingslaget erlade kommunalutskylder, för fastighet efter *hela* samt för andra beskattningsföremål efter *en fjärdedel* af därå belöpande fyrktal.

Lagstiftningen har sålunda, såsom synes, gått i riktning att mer och mer likställa samtliga beskattningsföremål i fråga om skyldigheten att deltaga i kostnader af ifrågavarande art.

Enligt utskottets uppfattning föreligga ock fullgiltiga skäl för en fullständig likställighet i berörda afseende. Det gifves nämligen, såvidt utskottet kan finna, icke någon i sakens egen natur grundad anledning, hvarför fastigheter böra hafva sig ålagd en drygare börda härutinnan än öfriga beskattningsföremål. Visserligen har allenast en jämförelsevis kort tidrymd förflutit sedan gällande lagar i ämnet utfärdades, men denna omständighet bör efter utskottets mening ej innebära afgörande hinder emot en lagändring, hvars inre berättigande läter vara allmänligen erkänd. Utan att upprepa de vid flera tillfällen i Riksdagen anförda ytterligare skäl, som tala för bifall till motionärens förslag, hemställer alltså utskottet:

1:o att Riksdagen måtte, i anledning af ofvannämnda motion n:o 128, för sin del antaga följande:

Lag angående byggnad och underhåll af kyrka med hvad därtill hörer, så ock af särskild sockenstufva.

Med upphäfvande af lagen angående byggnad och underhåll af kyrka med hvad därtill hörer, så ock af särskild sockenstufva den 30 juni 1899 förordnas som följer:

Kyrka med klockstapel, kyrkomur och annat, som till kyrka hörer, så ock sockenstufva, skola, där

icke annorlunda är särskildt förordnad, uppehållas och byggas på deras kostnad, hvilka inom församlingen erlægga kommunalutskylder, efter åsatt fyrktal; dock vare de, hvilka äga åtnjuta de genom prästerskapets privilegier förunnade förmåner, ej skyldiga att i den kostnad deltaga i vidsträcktare mån än som med samma privilegier må vara förenligt;

2:o) att Riksdagen ville, med anledning af herr Olssons motion n:o 129, för sin del antaga följande:

Lag angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af prästgård.

Med upphäfvande af lagen angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af prästgård den 29 juni 1900 förordnas som följer:

Där, enligt 26 kap. 2 § byggningsbalken eller särskilda författningar, det åligger socknemän att på sin kostnad bygga eller bättra husen å prästgård, skola i sådan kostnad alla de, hvilka inom församlingen erlægga kommunalutskylder, deltaga efter åsatt fyrktal; dock vare de, hvilka äga åtnjuta de genom prästerskapets privilegier förunnade förmåner, skyldiga att i den kostnad deltaga endast i den mån de ej äro därifrån enligt samma privilegier befriade; samt

3:o) att Riksdagen måtte, i anledning af förevarande motion n:o 130, för sin del antaga följande:

Lag angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse.

Med upphäfvande af lagen angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse den 30 juni 1899 förordnas som följer:

I kostnaden för uppförande och underhåll af tingshus och häradsfängelse skola alla de, hvilka inom tingslaget erlægga kommunalutskylder, deltaga efter åsatt fyrktal.

Stockholm den 18 februari 1904.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservation

af herrar *Hasselrot, Hedenstierna, Ridderbjelke, Dieden, Lundberg* och *Pettersson*, hvilka ansett, att utskottet bort afstyrka ifrågavarande motioner.

Herrar *G. Andersson, Leman* och grefve *Lewenhaupt* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
